

“Com a europeu americanitzat, va ser una sort trobar americans europeïtzats”

Joan Garí (Borriana, Plana Baixa, 1965), narrador, poeta, articulista i crític de llibres d'EL TEMPS, publica a l'editorial Acontravent el llibre autobiogràfic *Història d'Amèrica*.

—El viatge que vàreu fer a Amèrica el 1990, per a treballar en un campament d'estiu, dieu que us va modificar. En quin sentit?

—Quan de molt jovenet vas a un lloc com els Estats Units i hi passes tres mesos aïllat, i has de parlar, escoltar i pensar en un idioma nou, és un xoc bastant brutal. Quan dic que em va modificar, penso en els poders del viatge. Avui dia el viatge no existeix, perquè vagis on vagis et conviden a fer les mateixes coses de casa. I crec que del viatge cal obtenir-ne algun rèdit, emocional o cultural. A més, la gent d'allà era culta, cosmopolita, interessada per les coses de fora, cosa excepcional en americans; gent molt interessant, sobretot en el camp musical, amb cantautors amb una certa carrera.

I hi vaig aprendre molt. Era això, que volia dir.

—Pel que expliqueu de la vostra infantesa, es tractava d'aprofundir una cosa familiar, la mitologia americana.

—De petit, un episodi llegit en una enciclopèdia em va fascinar: la famosa revolta del te de Boston, origen del moviment independentista americà. En aquell moment vaig decidir que havia d'anar a aquell continent on havia passat allò. A més, el pare, que era pagès, a l'estiu treballava de bracer als horts de la casa on estiujava el pianista José Iturbi, famós personatge de Hollywood, i en sabia moltes anècdotes. Els dos mites, el de la revolta del te i el d'Iturbi, es van ajuntar i per això el meu primer viatge i estada llarga el faig el 1990 a Nou Hampshire.

—Però, pel que fa a l'Amèrica cultural, devia ser una sorpresa, no?

—Em va sorprendre molt de descobrir una classe de vida que desconeixia, la vida en contacte amb la naturalesa, viure enmig d'un bosc —no per motius naturalistes—, el món del *Walden* de Thoreau, el llibre fundacional d'aquest tipus de vida. I, a més, va ser molt emocionant de viure a Nova Anglaterra, a prop de Boston, el rovell de l'ou de la literatura americana, la de Hawthorne, Melville, Whitman i Emily Dickinson. Vaig

Joan Garí publica el llibre *Història d'Amèrica*, una crònica dels mesos viscuts als Estats Units a 25 anys.

anar-hi amb una motxilla plena de tòpics i em trobo amb una cultura molt diferent de la de l'hamburguesa i el cowboy.

—Estàveu americanitzat en un sentit i en torneu americanitzat en un altre.

—Com a europeu tots estem americanitzats, però si tens la sort de trobar-te amb americans europeïtzats, el contacte és molt estimulant i és el que em va passar.

—Per què dieu que heu hagut d'esperar vint anys a escriure el llibre?

—No ha estat una cosa premeditada. Després ho he racionalitzat i l'explicació que hi dono és que la memòria és com un riu, que amb els anys deixa un solatge, un sediment.

—Des del primer moment vàreu veure clar el títol?

—El títol sorgeix de manera natural. Em va seduir la doble lectura que permet. M'interessava posar-hi *història* en el sentit de relat, perquè tenia clar que el llibre havia de ser un relat, no un

episodi dietarístic o simplement memorialístic. I el relat el proporciona la fotografia que faig a Nova York i que reproduïxo, una bona foto però que és producte de l'atzar. I també em va agradar perquè el lector pensarà que és una història del país. Era fer l'ullet al lector, també.

—Però no és només un relat, perquè el text és ple de reflexions, de digressions, de sentiments personals.

—És clar, és un llibre que conjumina el llibre de viatges, la novel·la, l'assaig, el reportatge i l'evocació memorialística. És un llibre de difícil classificació. Però quin problema hi ha?

—El relat el proporciona la fotografia, que al principi plantegeu de forma inquietant, recurs de la novel·la de misteri.

—En un relat hi ha d'haver unes molletes de pa que et guïni fins a casa. De totes maneres em va agradar el mecanisme perquè és real. Per a obtenir la fotografia vaig haver de caminar molt per Nova York fins que la fotografia es va materialitzar i jo volia reproduir en el relat el procés que m'hi va conduir. La frase de Milan Kundera que faig servir d'epígraf, “La memòria no filma, la memòria fotografia”, en va fascinar, perquè la fotografia és un gran condensador de memòria.

Lluís Bonada